

Chank ru xk'eeb'al li ru'uj laawuq'b'

Xk'eeb'al junaq ru'uj laawuq'b' a'an chi junil li esilal li wankeb' sa' mu esil xb'aan sa' mu nak'eemank chi junil. A'in wankeb' chi sa' ut wankeb' chik jalan, li k'a' ru nakapuktasi sa' mu esil, tz'iib'anb'il esil, resilal k'a' ru na'ilmank, mu taql esil, loq'ok sa' mu ut resilal li na'jej. Li ru'uj laawuq'b' naruhank:

- **Xtaqsinkil li xiwajel re naq t'elq'aaq.** Eb' laj elq' naruuk nake'roksi ru'uj laawuq'b' sa' mu re laaq'ab'ankil, naruuk nake'xye naq a'an laa'at malaj relq'ankil chi junil li esilal chawix.
- **Tate'xkanab' sa' ruq'eb' laj k'ak'alanel, ut jo' wi sa' ruqeb' laj ilol reheb' li na'ajej ut sa' ruq'eb' li yib'eb' ruheb' xna'leb' malaj laj k'ehol eetal.** A'in te'ril b'ar wankat, wi' li na'ajej b'ar wankat malaj yookaq "xtz'ib'ankil aawib'" sa' eb' li jalanjalanq chi mu esil.
- **Xtaqsinkil re naq tk'ulmanq li na'leb' a'in.** Eb' laj elq' nake'roksi li ru'uj uq'b' reheb' li poyanam re naq te'ruhanq chi taqchi'inkil ut xmimb'al ruheb' sa' junaq k'anjel malaj sa' josq'il. Eb' laj minonel u ut malaj yib'eb' ru xna'leb'eb' naruuk aj wi' nake'roksi ru'uj li ru'uj ruq'eb' li poyanam re xmimb'aleb' ruheb'

wi' twanq xwech'b'aleb' sa' xiik ilok ut kamsink re xiik ilok.

- **XK'ehok k'a'uxlej chi laach'a'ajkilal rik'ineb' laj ilol numeel.** Eb' lo xoral reheb' li mu esil, k'ab'a'ej re roksinkil/li nak'e'ok reetal ut jalan chik li esil mu anaqwank tentook xpuktansinkil chi rix xk'ihal li nake'taqlank xpatz'b'al naq taak'uleb' jo' esilal chi rix xmolamil laj numeel li jwalnawb'ileb' ruheb' ut eb' li kok' xokleb' esil naruuk nake'xokmank naq junaq poyanam naraj chaq q'ajk sa' tenamit EE.UU. malaj ilb'il xb'aan li Xmolamil aj K'aak'alanel re Tenamit. Li k'anjel sa' mu reheb' li poyanam naruuk nanumtaak re naq toj reetal naq ta'te'suq'isi, jo' chank ru wankat, wankat sa' laajunxaqalil, mare sa' junaq na'aj malaj jalan chik xb'aanunkil xb'aan laj ilol numeel.

Li xb'eeresinkil chi us li k'ehok ru'uj uq'ej jwal aajel ru xnawb'al re xkolb'al aawib', re chaab'il wank ut laawisilal.

12 Na'leb' re chank ru Xb'eeresinkil chi chaab'il li xk'eeb'al Hu'ej Aawuq'b' sa' mu esil

- 1. Chakolaq laak'anjelob'aal ut eb' laaxoral.** K'e reetal naq wank junaq reetalil chi chaab'il, cho'q aawe, tz'aqal kutb'ilaq chi us reetal sa' kiib' chi na'leb'. Li xk'utb'al chi us sa' kiib' na'leb' a'an naq wank kiib' xb'ehil re xkutb'esinkil, wanq junaq chi reetalil jo' li ajl li nak'ulunk sa' laab'qleb'.
- 2. Maawotz li esilal yal aawe.** Maawotz chi tz'aqal reeru laak'ab'a', reetalil laana'aj, rajlil laab'oqleb' malaj jalan chik muqb'il esil sa' mu esil jo' chi junil li jalan chik mu.

Ma k'e reetalil laana'aj sa' eb' li jananjalanq chi mu esil.

Maa puktasi laajam'u re naq te'xnaw aawu, b'ar wankat, b'ar nakatk'anjelak malaj b'ar nakattzolok jo' rajlil laawochoch, kok' esil tz'iib' sa' b'e, rajlil laatzolb'al reetalil laawaq', wank chik xkomon.
- 3. Wanq junelik laamu sa' muqmuuk.** Wi wank junaq laamu b'ar nakatch'utamik sa' laamu, wank sa' laach'ool naq tentook naq muqmu. Junelikaq, taab'aanu naq yooqat xteeb'al laamu, chi rix a'an Tatxik xsa' k'anjelob'aal malaj sa' Muqmuuk, ut wanq sa' laach'ool naq xak'e sa' "muqmu".
- 4. Sachb'al li junxil mu.** Wi' ink'a' chik nakawoksi junaq jalan mu, chaasachaq. Jo'ka'an wi' chik, chaak'ehaq li xokb'al re sa' muqb'il malaj sa' junaq chik mu re laak'anjelob'aal re junxil ab'an a'an li nawoksi toj jo'q'ehil.
- 5. Tz'ap li nataaqenk re li na'ajej.** Re naq taachup li nataaqenk re li na'ajej sa' jun k'anjelob'aal, ayu sa' li xtub'ankil re li k'anjelob'aal li junelik nawank sa' "Muqmuuk", "Kolb'ilaq" malaj "Xna'aj". Toj aran, taatz'ap chi junil li nak'anjelak re naq ink'a' chi tk'utunq eb' li k'anjelob'aal ut eb' li nak'anjelak re naq ink'a' te'xnaw b'ar wankat.
- 6. Yal b'isb'ilaq li k'a' ru nakapuktasi.** Naruuk nakapuktasi b'ayaq li esil sa' mu.

Chaawilaq k'a' ru li esil nakapuktasi, xb'aan naq naruuk te'xtaw ruc hi yib' ru malaj taak'e aawib' chi hob'e'k. Qayehaq, taataqsi junaq laajalam'u naq yookat chi uk'ak' ha' nakaltasink, malaj wanq junaq puub' sa' laawuq'b' wank chik xkomon.
- 7. Ma k'uleb' li ani nake'raj ok cho'q alo'y wi' li poyanam ink'a' nakanaw ru.** Wanq sa' laach'ool naq naruuk nakak'ul ka'aj wi' li poyanam nakanaweb' ru cho'q alo'y. Yalaq ani naruuk naxmuq rib' chi rix li reetalil xmu, jo'ka'aneb' laj elq', laj k'amol k'a' re ru ut poyanam li nake'k'ak'alenk aawe. Sacheb' eb' laalo'y sa' mu win ink'a' nakanaweb' ruc hi poyanamil.

8. Sacheb' li k'a' re ru waneb' sa' muqmuuk ut eb' li k'anjelob'aal sa' laab'oqleb' ut jalan chi k'anjelob'aal.
Wi' nakatxik sa' jalan chik ab' la tenamit, eb' laj k'anjel re Xmolamil aj
K'aak'alanel re Tenamit naruuk nake'ril sa' okeb'aal naq taawaj raj chaq suq'iik sa' tenamit EE.UU. Sachk chi junil eb' tz'iib', jalam'u, k'anjelob'aal ut wank chik jalan kanjelob'aal mare xtaawmank ru naq ink'a' us.

9. B'oqon chaq sa' xyaalalil. Oksi li k'anjelob'aal re aatinak li wank xchaab'ilal chi junaqik jo' eb' li jalam'uchil esil, Ru esil ut ilb'il esil.

Esil: Us ta raj chaab'il, jo' wi' eb' li k'anjelob'aal re tz'iib'anb'il esil naruuk nake'xtaw aran laawesilal reetalil laawuq'b' chi sa' laawesilal li xatz'iib'a' sa' xokb'il esil, jo' rik'ineb' ani aj ik'in nakat-aatinak ut jo' q'e, jo' rik'in eb' li xokb'il mu nakawotzeb', jalam'uuch ut laawesilal sa' laajam'u wank sa' li nak'unk aawib'. Chaawilaq ani aj Ik'in nakatwotz.

10. Yo'oon wanqat naq tat'oq sa' laamu esil. Pitz' sa' b'een b'ar wi' naxye Wank na'ilok aawe li nataqlaank re esil ink'a' nakannaw ru chi maatxik sa' eb' jalanjalanq xoral wi ink'a' nakannaw xyaalal, naruuk naq taataweb' ani naruuk nakate'xjot.

Taqlaak ka'aj wi' li esilal aajel ru ut yo'oon wanqat rik'ineb' li xoral malaj

k'anjelob'aal li naxpatz' k'ila esil chi rix laapoyanamil li aajel ru.

Sachk' kok'aj sa' li linaab'eresink xokok ut laaxokleb' b'ar wi' nakattz'iib'ak wi'. Junelik, taab'aanu naq tatxxik sa' Xk'uub'ankil re muqmuuk, toja' naq taasik' "sachok esil b'ar xattz'"ib'ak" malaj junaq chik k'anjelob'al junaqik.

11. Oksi junaq b'oqleb'aal ink'a' jwalk chaab'il chi moko jwal najt ta. Eb' li b'oqleb' a'in xkomoneb' li yal re junk'amok roksinkil ut ink'a' wankeb' sa' sumk'uub', a'in naxb'aanu naq junpaat roksinkil re naq wanq sa' muqb'il ut ink'a' nakatte'xtaaqe. Ab'anan, wi' nakawoksi junaq b'oqleb' chi najt, yo'oon wanqat xb'aan naq wankeb' li poyanam nake'raj aawaatinankil (aj k'anjel re komonil, aj kolol aawe, wank chik xkomon.) tentook naq ak'ob'resinb'ilaq rajlil. Wank sut, eb' li poyanam nake'raj naq wank kiib'aq xb'oqleb' rik'ineb' – jun li b'oqleb' yal re junpaat yal re xk'anjel sa' mu ut jun xb'oqleb' chalen twanq rik'in re naq b'oqob' naq jwal aajel ru ut wanq li reetalil roksinkil.

12. Oksi Xramb'al re li Xokleb' mu. Oksi eb' ramleb' re xokleb' mu sa' laab'oqleb'aal ut laa'ululch'iich' li nakab'eresi re xramb'al li lemtz' naq yookat roksinkil. A'in naruuk nakakol aawib' chi ru ani naraj rilb'al li k'a' ru ink'a' nakawaj tnawmanq.